

de 1453 (Arx. Mun. de Bna., Careta, p. 468); el fonetisme primitiu havia estat *guarizó* = *guaridō*, grafia aquella que amb lleus variants es troba encara en mss. antics (supra, Reixac): «Imaginació. — Què us val / imaginar ço que us fa mal, / e no ço qui-us és *garisó* / e qui mou la contricció / a moure en lo cor sospirs / e en la volentat desirs, / e mou los uylls a molt plorar / ---», Lluïl (a. 1300), *Medicina de Pecat*, 28.13 (ed. Rosselló, 488); sobrevivint, aquesta grafia conduï a la forma moderna: «--- Plaerdemavida --- semblants paraules: — Aquell Senyor qui --- és donador de totes les gràcies li done salut e *guarició* presta perquè la presència de la majestat vostra puga aconseguir ---» (Ag. III, 119).

També, però, és molt antic i ben genuï *guariment* [1399]: «--- a qui Déus ha permès / que de infant - usar fas l'ome vell, / e lo sabent - d'ignoscent no s'apell / puys que de tu - ell no sia defès: / tu est aquell - ayre molt pestilent, / portant al món - una plaga mortal; / ésser menys d'ulls, - ans del colp, molt hi val, / mas al ferit... - mort sola 's *guariment!* / Amor, amor ---», Ausiàs (LXVI, v. 40). *Guarida* 'guariment, curació'. *Guaridor* 'que cura': «botiga-n féu / --- / de infinida / gran drogueria / --- qual may fontal / feta ni vista / per alquimista: / de general / tiriacial / bezaart, fi, / de tot verí / *guaridor* fel» ['fidel'], JRoig (*Spill*, 13641).

Crec (sense assegurar-ho) haver trobat també algun cas català d'una peça de roba de protecció de les cames, de la qual tinc a mà un testimoni de zona llgd. ben pròxima, i l'assenyalo (com sigui que manca en els lèxics occitans): «es estatut e ordenat que los ditz còssols, portàn la dita lleureya del dit loc, no portaràn capas vestidas ny mandils ny *guayarizos* a las cambas, an<s> portaràn honestas raubas», a. 1480, Ordenança dels còssols de Bessieres (Alta Garona, *RLR* IV, 242), cf. oc. ant. *garandà* «embrasser, renfermer» (PDPF, un *garanda* '(juste) mesure' ib., ¿està ben entès?), sens dubte derivat d'un adjectiu germànic *WARJANDS* 'protector', 'preservant', pròpiament participi actiu (probablement gòtic) de *WARJAN*.

Cf. encara *GARANTIA* i *GARITA*.

GUARISME, i abans *ALGUARISME*, 'art de comptar, aritmètica', de *Al-buwarizmi*, sobrenom del matemàtic Abu Djàfar Mohàmmèd Abenmussa (trac-tadista en llengua àrabiga, però de la nació irànica de Khwarezm), les traduccions del qual introduïren l'aritmètica superior en l'Europa medieval. □ 1.ª doc.: c. 1250, Guillem de Cervera:

«No conosc --- leonismes, / ne abcens, ne accens ne comtes d'*alguarismes*», GCerv., *Proverbis*, Ad (així en el *Canç. d'Urgell*; «comtes *dragorismes*» en el ms. de Venècia, que Ant. Thomas publicà, esmentant-ho en *d'argorismes*); tenen diferent valor «segons que estan denant o detràs, en la art d'*alguarisme*», Lluïl (*Arbre de Sciència* I, 217). *Al-Khuwarizmi* (nom accentuat *al-buwarizmi* en àrab vulgar) rebé el seu sobrenom de la famosa i culta nació irànica del Khwarezm, que fins cap al S. ix fou poderosa contra els turco-tàrtars a les

riberes meridionals de la Mar d'Aral (cf. la imitació de Saadí per P. Coromines, *O. C.*, p. 1393, vers 6); llur llengua irànica —de la qual no s'han salvat més que inscripcions i alguns curts textos i vocabularis, desxifrats en l'última mitja centúria— sucumbí en ser dominat aquell país pels pobles tàrtars, i després de la conversió a l'islam llurs savis escriviren en àrab. Cf. Dozy, *Gloss.*, 131; *DCEC*, s. v. Modernament el mot s'ha desdoblât: per una banda *guarisme* [Belv.], d'altra banda, *algoritme* [*DOrt.*] per influència del grec ἀριθμός 'nombre' i del ll. mod. *logarithmus* 'logaritme'.

DERIV.: *Algoritmia*. *Algoritmíc*.

GUARNIR, del germ. occid. *WARNJAN* 'amonestar, advertir (contra un perill o amenaça)', 'proveir, guar-nir, armar', cf. neerl. mj. *waernen* 'proveir, armar, amonestar', a-al. ant. *warnōn* 'prevenir-se, pendre precaucions, guardar-se', ags. *wearnian* 'posar atenció', al. *warnen*, angl. *warn* 'amonestar'. □ 1.ª doc.: S. XIII, Lluïl, Jaume I etc.

«L'abat Blanquerna --- passava per una gran selva, dementre anava a la granja on estava lo --- bisbe; en la via era una bella font dejús un bell arbre, a la ombra del qual estava un cavaller *guarnit*, qui anava serchar ventura per amor de sa dona; aquel cavaller avia levat son elme de sa testa, per la gran calor ---» (*Blanquerna*, *NCl.* II, 47.23); «tan fort era la batayla, e de guisa tirava lo fenèvol que --- don Pero Gómeç viu que'l castel se perdia, lo qual tenia per son senyor; e tot *guarnit*, son escut abraçat, e son capel de ferre en lo cap, e l'espaa en la mà, paràs al portal axí con a hom qui esperava més la mort que la vida ---»; «quan Nós los manàvem que anassen vetlar de nuyt, ab los cavals *guarnits*, als geysns --- quan hom los manava que-y anassen ---, anaven-n'i cent», Jaume I (*Cròn.*, § 15, Ag., pp. 14, 113). «*Guarnir*: munio, instruio; g. *fortalesa*, munire arcem; *guarnit* de gent: munire presidio», Busa-N. (D-4.1); «aparellar y *guarnir* les naus: instruere naves», «reliigar los libres --- *guarnir-los* de post: tegere libros tabulis», «espaser qui féu les espases --- espaser qui les *guarnex*: vaginarius», OPou (*ThPu.*, 73, 176, 163). Ha seguit usant-se fins avui pertot, de vegades amb sentits figurats: «No sa-beu que un pare és representant de Déu a la terra?... Estem ben *guarnits* de la manera que es posa el món!», Noller (*Vilaniu*, 381).

Ha passat a totes les llengües romàniques d'occident: it. *guarnire*, fr. i oc. *garnir*, cast. i port. *guarnercer*, i en totes elles des dels orígens literaris. Si bé és veritat que l'acc. 'proveir, armar' és pròpia del neerlandès i el baix alemany, i per tant degué pertànyer al francic, és probable que ja tingué certa extensió en el germànic occidental comú (cf. 'guardar-se' en alt-alemany antic); i si aquesta va ser l'única que ens transmeteren els soldats germànics de l'exèrcit romà, no n'hem de treure cap conclusió d'ordre geogràfic, sinó mirar-ho com una conseqüència natural de l'ofici militar que exercien els germànics en el Baix Imperi. Per tant no hi ha raó per creure que *guarnir* i la seva fa-